

Sr. Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya, autoritats, senyores i senyors, amigues i amics.

Voldria iniciar la presentació de les conclusions del Congrés recordant quin és el seu objectiu.

El Col·legi d'Economistes de Catalunya atent a la profunda transformació de la societat que s'està vivint deguda a la globalització, als canvis geopolítics, als avenços científics, i la necessitat de protegir el medi ambient, va creure oportú convocar el 3r Congrés d'Economia i Empresa de Catalunya per identificar les transformacions i potencialitats que se'n deriven en els diferents camps, i així facilitar crear a Catalunya un model de societat eficient i equitatiu en benefici del benestar dels ciutadans.

Abans d'entrar en la presentació de les conclusions del Congrés d'Economia i Empresa volem manifestar amb satisfacció que l'ambició objectiu que el Col·legi s'havia proposat al convocar –lo ha estat superat amb escreix. El temari es va concretar en 13 Eixos, que han debatut 185 ponències, d'unes 4.000 pàgines. En conjunt hi han participat directament, debats a banda, unes 400 persones.

Un aspecte bàsic ha sigut la composició dels membres de les comissions de cada Eix, principalment presidències, vicepresidències i relators. Hi ha hagut una gran transversalitat en els seus membres, molts d'ells procedents de camps de coneixement i d'activitat de fora del propi col·legi. Prèviament a la celebració del Congrés s'han fet les presentacions de tots i cadascun dels treballs, i interessants taules rodones.

Gràcies al treball fet per les comissions de cada Eix i especialment pel seu relator, s'han elaborat les diferents conclusions, i a partir d'aquestes, ara n'esmentarem només algunes, però amb el ple convenciment que n'hi ha moltes altres d'interès que estan a la vostra disposició al web del Congrés i que seran publicades.

Per facilitar el seguiment de les conclusions les hem agrupades en els quatre blocs següents:

Bloc 1 Un nou entorn global en canvi permanent.

Bloc 2 Potencialitats de Catalunya.

Bloc 3 La Societat catalana en un món en canvi.

Bloc 4 Els avenços científics i tecnològics. Una profunda transformació.

Conclusió final.

Bloc 1 Un nou entorn global en canvi permanent.

Hem d'estar molt atents a la profunda transformació de la societat a causa de la globalització, als canvis geopolítics, als avenços científics, i a la necessitat de protegir el

medi ambient, en el que afecta els diferents sectors de l'economia i la societat, de manera que dins d'un marc d'hiperincertesa, intentem anticipar-nos als possibles aspectes negatius i puguem aprofitar les oportunitats que se'ns ofereixen.

En l'àmbit de la UE, s'ha de seguir de prop els possibles canvis que es preveuen. Cal avançar cap a la Unió Econòmica i Monetària com a nucli central de la integració europea, aprofundint en la unió fiscal i bancària, i aprovant un pressupost que permeti disposar dels recursos adequats per a fer front a xocs asimètrics. La UEM ha de tenir una sola presència i veu en els organismes multilaterals. Amb la unificació fiscal europea es podrien aprovar impostos europeus i harmonitzar la tributació directa dels diferents membres..

El Brexit implicarà un canvi d'escenari en les relacions econòmiques entre la UE i el Regne Unit. Cal seguir el debat sobre l'acord bilateral entre la UE i RU, i al desaparèixer la contribució britànica al pressupost comunitari sobre com es concretarà el nou Pla Financer Plurianual (2021-2027) que assigna els recursos entre els diferents programes, alguns dels quals afecten molt a Espanya i Catalunya. També s'haurà de revisar com queda la nova situació en els camps de la seguretat i defensa de la UE.

S'hauria d'aconseguir que el govern de Catalunya es doti d'un marc de competències polítiques i capacitat financera i de gestió suficients que li permeti prendre les mesures de política econòmica necessàries per garantir que l'economia catalana sigui més competitiva i la societat més cohesionada en el marc del nou entorn.

Bloc 2 Potencialitats de Catalunya.

Catalunya ha d'optar per un model econòmic de competitivitat basat en el valor afegit i la innovació i no en un model de sous baixos i precarietat laboral. En el dilema competitivitat/sostenibilitat: l'economia ha de ser competitiva i sostenible, tant des d'un punt de vista social com medi ambiental.

S'ha de captar i retenir talent, centres de decisió i de recerca. Les multinacionals catalanes han d'ampliar els seus mercats d'inversió. Hem de jugar la carta que ens dona la marca Barcelona, que és potent i està ben posicionada en l'àmbit internacional associant-se a disseny, creativitat, gestió, formació i innovació i que dona oportunitats d'exercir de camp de proves i d'aparador per nous models de producte, servei o negoci vinculats a la revolució de les ciutats intel·ligents.

Avançar en un model de relacions laborals basat en el concepte de "flexiseguretat", és a dir, la flexibilització de l'organització del treball, per fer que les empreses siguin competitives, i per protegir al treballador davant de les contingències del mercat de treball. Analitzar les conseqüències econòmiques i socials dels processos d'automatització i promoure polítiques de mercat de treball per a la protecció dels treballadors desplaçats i la seva reincorporació.

La internacionalització ha de jugar un paper clau degut als canvis geopolítics. Catalunya ha fet en els darrers anys un salt molt important en la internacionalització de la seva economia. Ha anat incrementant quota tant en exportacions com en inversió directa estrangera a un ritme dinàmic en comparació amb les economies de la Unió Europea. Ara el que és necessari és consolidar aquest creixement (extensiu i intensiu), fent atenció especial al desenvolupament de nous mercats internacionals i a l'increment de les exportacions de major contingut tecnològic i major complexitat.

El turisme internacional ja ha començat a fer una contribució menor a causa de la devaluació de la lliura pel Brexit, i a la gradual disminució del 'turisme prestat' per situacions d'inseguretat en països competidors, el que ens ha de dur a diversificar els mercats internacionals emissors de turistes.

Un dels grans clústers industrials i de serveis a Catalunya és l'agroalimentari, que agrupa algunes de les principals empreses industrials del país i un gran nombre d'empreses de serveis, representant el 16% del PIB. Es tracta d'un sector singular i estratègic, contra cíclic, intensiu en recursos humans i resistent a la deslocalització, que passa per un important procés de concentració.

En el sistema financer i en el mercat de capitals, cal augmentar el pes de l'actuació ètica en els programes de finances, i augmentar l'exigència ètica a les polítiques de personal, així com introduir l'educació econòmica financera obligatòria en el sistema educatiu. L'època que vivim de baixos tipus d'interès ens fa oblidar la necessitat d'estalviar. No oblidar la importància de fomentar la inversió familiar i en particular dels plans de pensions. Cal fomentar les aplicacions de la Intel·ligència artificial al món financer: Màrqueting Digital i Gestió d'inversions a la Banca.

Quant a l'organització territorial de Catalunya es constata que el nombre d'administracions és excessiu. Els criteris d'eficiència i sostenibilitat aconsellen organitzar l'Administració a Catalunya a partir de dos nivells: la Generalitat de Catalunya i el món local.

Partint de les experiències analitzades tant del Mossos d'esquadra com dels Bombers, l'organització territorial dels serveis de la Generalitat, ha de respondre a una dimensió mínima, raonablement homogènia en el conjunt del territori i propera al ciutadà, no necessàriament coincident ni amb la vegueria ni amb la comarca.

En el món local els municipis s'organitzarien en "àrees bàsiques administratives" que agruparien a un mínim de 10.000 habitants, de tal manera que, mantenint l'actual planta municipal, s'optimitzés la prestació dels serveis a partir d'una dimensió econòmicament sostenible, potenciant la democràcia municipal.

En un país com Catalunya, el territori esdevé un factor de producció bàsic, i les infraestructures un element essencial per la competitivitat. L'avaluació de les inversions en infraestructures amb criteris d'eficiència i de rendibilitat social, ambiental i econòmica han de ser un element central. L'impuls d'una agència catalana de mobilitat

podria ser un instrument en coordinar els diferents agents públics i privats que actuen a escala catalana. Les infraestructures en forma de sols preparats per acollir activitats econòmiques són també un factor de competitivitat. Convé al superar la rigidesa dels instruments de planejament i reflexionar sobre els drets i obligacions dels diferents agents.

La col·laboració publico-privada s'ha d'entendre més enllà de la clàssica relació de provisió de serveis públics per part d'agents privats. Aquesta col·laboració ha de ser compatible amb elements essencials en el desenvolupament del país, com són la solidaritat, el canvi cultural, la innovació i la interrelació en xarxes.

El capital natural és un concepte clau per entendre i millorar l'adequada relació entre sistema econòmic i sistema ambiental. En aquest sentit fóra necessari incorporar les externalitats negatives i, eventualment positives, en els comptes de les empreses, i en l'economia en general. Es requereix una gestió de l'espai des d'una perspectiva múltiple, urbana, metropolitana, rural i natural.

El deute de la Generalitat de Catalunya és el resultat de la insuficiència financera més que no pas de despeses excessives. S'ha de revisar el sistema fiscal per obtenir major nivell i eficiència en la recaptació i així facilitar la redistribució, per poder assolir els grans reptes del país. Cal adaptar la fiscalitat als nous paradigmes, com el reemplaçament del treball per la robòtica, els canvis tecnològics i les noves formes de comerç en les xarxes. S'ha de lluitar eficaçment contra l'erosió de la base imposable de les empreses, el trasllat de beneficis, el frau i els paradisos fiscals.

Bloc 3 La societat catalana en un món en canvi.

L'Estat del Benestar esdevé una estructura essencial de tot país avançat que vol el progrés econòmic i social. Com a societat, es una fita irrenunciable, però s'haurà de repensar. Es tracta de fer compatibles i sostenibles el model de creixement econòmic amb el model d'Estat del Benestar. Un sistema ineficaç basat en la generació de dèficit i endeutament públic no només no és sostenible sinó que trasllada a les generacions futures la nostra despesa social. S'ha d'avançar en models que promoguin i incentivin al treball i la corresponsabilitat dels usuaris i ciutadans, allunyant-nos de la fal·làcia que és possible garantir-ho tot, de franc i per a tothom. Catalunya té la base econòmica i social per fer-ho possible, però caldria disposar de capacitat de govern i financera.

No ens cal més Estat sinó millor Estat. No hi haurà millor gestió pública sense una millor política i una millor governança. La racionalitat tècnica i la legitimitat social dels processos de decisió requereixen d'un bon govern.

L'educació com a inversió en capital humà és la que pot permetre a un país millorar la seva productivitat i consolidar la seva cohesió. Per igualar les oportunitats cal centrar-se en l'educació preescolar i la primària complementades amb una despesa social centrada en els nens i nenes amb major risc d'exclusió. En el camp de l'educació el canvi de paradigma pivotarà fonamentalment en l'aprenentatge, en el

desenvolupament competencial de les persones, en la capacitat d'aprendre a aprendre, en la capacitat d'emprar el coneixement en contextos específics i en resposta a demandes específiques. Cal apostar per l'educació al llarg de tota la vida.

La formació en les etapes secundàries hauria de generalitzar la formació dual, entesa com una integració d'objectius 'educatius' i 'formatius', centrada en el foment de competències personals i en la construcció d'una identitat professional a llarg termini.

Quant a les Universitats i altres centres d'educació superior, s'ha de definir una estratègia per al sistema universitari català en el seu conjunt, a fi d'adequar –se a la demanda actual i futura d'acord amb l'entorn econòmic i social que l'envolta.

Els sistemes de salut universal és un pilar de la protecció social, de la cohesió i de la justícia social. El seu objectiu és assolir una millor esperança de vida en bones condicions i oferir oportunitats equivalents per a tothom. La sostenibilitat dels sistemes sanitaris i assolir una distribució de la salut més equitativa, implica reduir el risc a emmalaltir. Equitat i eficiència en aquest sector no només són compatibles sinó indissociables.

Són molts els elements a tenir presents en un sistema de Benestar Social de qualitat: les pensions, la política de l'habitatge públic, el suport a la dependència, l'envelliment de la població o la integració de la immigració, en són alguns exemples més. La política d'habitatge constitueix un dels pilars imprescindibles de l'Estat de Benestar perquè es tracta d'un bé de primera necessitat que té un gran impacte en la qualitat de vida i el benestar de les persones. Al debat sobre la sostenibilitat financera dels sistemes de pensions cal afegir-hi l'adequació o sostenibilitat social, que alhora permetin que la gent gran, una vegada jubilada, gaudeixi d'un nivell de vida digne. El *puzle de les pensions* és com aconseguir un sistema que sigui capaç de garantir una renda suficient als jubilats a l'hora que pugui finançar-se.

En relació al mercat de treball la crítica que fan les ponències és dura. Des de la inexistència de modalitats contractuals i de sistemes de retribució adequats per facilitar la inserció o reinserció en el mercat laboral dels joves, fins a l'entorpidament del normal funcionament del mercat que prové de la regulació governamental inhibidora de la negociació col·lectiva. S'han de replantejar les polítiques actives de les administracions públiques amb l'objectiu d'incentivar l'ocupació i garantir l'adaptabilitat i ocupabilitat a llarg termini.

Les polítiques de redistribució de la renda són un element clau de l'Estat de Benestar. Les polítiques d'ocupació, l'IRPF i les transferències a les famílies són els elements essencials en la redistribució i per afavorir la cohesió social. A Catalunya la Renda Garantida de Ciutadania es situa com un nou instrument a cavall de les polítiques passives i actives d'ocupació que pot esdevenir bàsic en el comportament del mercat de treball els anys vinents.

És urgent prendre mesures efectives per reduir la desigualtat, centrant les actuacions en els col·lectius que presenten situacions de vulnerabilitat més greus, com pobresa infantil, joves, llars monoparentals, immigrants i aturats de llarga durada.

Bloc 4 Els avenços científics i tecnològics. Una profunda transformació.

En moltes de les conclusions hi ha un fil conductor que ho afecta tot: la revolució tecnològica. Veiem com sobre la base de la primera onada digital - la de les tecnologies de la informació, comunicació i la internet- ha aparegut una segona onada de canvi tecnològic digital disruptiu que està generant importants transformacions, positives i negatives, sobre l'economia, el treball, l'empresa i la societat. La robòtica, la intel·ligència artificial, l'aprenentatge de les màquines, la computació al núvol, les dades massives, la impressió en tres dimensions, la internet de les coses, els mitjans i les xarxes de comunicació social o les plataformes col·laboratives, sembla que es configuraran com la base tecnològica interconnectada d'una quarta revolució industrial. Es tracta de copsar els canvis de fons i de preveure tendències de futur que ens ajudin a repensar quin hauria de ser el model econòmic i social de Catalunya.

La tecnologia per si mateixa no és la causa única de cap resultat econòmic, són els usos de la tecnologia i la seva imbricació amb factors personals, organitzatius, polítics, empresarials, socials i culturals els que determinaran el calat de la transformació digital. Les polítiques públiques són la base principal per explicar els resultats de la tecnologia sobre l'economia i la societat.

Per alguns experts, el ritme de substitució del treball humà per part de les tecnologies de la segona onada digital difícilment es podrà compensar per la via habitual d'augment de la demanda i la productivitat. Hi ha un problema d'acceleració. El ritme de substitució d'habilitats difícilment podrà ser abordat per l'estoc actual del capital humà. Tot plegat, demana que treballadors, empreses i l'administració s'involucrin en planificar programes de re-capacitació de treballadors i d'augment de la capacitat competitiva de les empreses.

Si volem un país referent en innovació, cal un Govern que el lideri de forma transversal i pràctica. El gran repte és transformar el sistema de recerca i innovació català per fer-lo més competitiu en l'àmbit mundial, accelerar l'arribada dels resultats de la recerca al mercat, millorar l'impacte econòmic i social de la innovació i aprofitar més la força de la marca Barcelona. Cal tenir un sistema de recerca i innovació més integrat, amb menys agents, però més forts i competitius a nivell internacional i posar més èmfasis i incentius en la transferència de coneixement.

El sector privat té concentrada la inversió en innovació en poc més d'un 1% de les empreses catalanes. La majoria de les empreses haurien d'invertir en innovació de forma més decidida i buscar una major col·laboració amb el sistema de Recerca i Innovació català per assegurar la seva competitivitat i creixement. La diversitat és

bàsica per afavorir una bona innovació. S'ha de potenciar el rol de la dona en el sistema de Recerca i promoure la multiculturalitat.

Les oportunitats mundials que impulsa la tendència de les noves tecnologies poden ser captades per l'àmplia base d'empreses catalanes del sector, fonamentalment pimes, que actuen en un ecosistema molt favorable si aconseguen posar el focus en l'especialització de les solucions i l'agilitat de resposta. Les oportunitats de negoci en l'àmbit mundial generades per les ciutats sàvies i intel·ligents són elevades per moltes empreses ja existents, que gaudeixen del prestigi de la marca Barcelona.

Al debat sobre la sostenibilitat financera dels sistemes de pensions cal afegir-hi l'adequació o sostenibilitat social, que alhora permetin que la gent gran, una vegada jubilada, gaudeixi d'un nivell de vida digne. El *puzle de les pensions* és com aconseguir un sistema que sigui capaç de garantir una renda suficient als jubilats a l'hora que pugui finançar-se.

El compliment dels compromisos internacionals sobre l'augment màxim de "2°" de temperatura en el conjunt de la terra, és una exigència apressant i indefugible. En aquest sentit, la proposta de la Unió Europea sobre **la transició energètica representa un canvi de gran envergadura i** en la direcció adequada per atenuar el canvi climàtic. La reforma tindrà especial incidència en la revisió dels actuals mecanismes de mercat de l'energia i donarà un protagonisme sense precedents als consumidors, que alhora poden esdevenir productors. Per altra banda, l'avenç en l'eficiència energètica és un camí indefugible, per tal de no reposar l'equilibri del sistema energètic exclusivament pel costat de l'oferta.

L'economia circular és la proposta actual per enfrontar-se a escala europea al difícil problema dels recursos naturals i, per tant, matèries primeres exhauribles i al repte d'una creixent necessitat d'aquests recursos. La fiscalitat ambiental és probable que sigui un terreny adequat per a l'actuació a escala de la Unió Europea.

Conclusió final.

I fins aquí les conclusions i les propostes del Congrés que identifiquen moltes, però evidentment no totes, les qüestions que són presents a la societat, i en el món de l'economia i de l'empresa.

Són qüestions que estan configurant el nostre futur i per tant ens afecten a tots; algunes ens afecten molt directament en funció de la situació o dels sectors en els quals estem presents. La lectura pausada dels resums i conclusions de cada Eix, així com de les ponències que més ens interessin pot ser un instrument útil per aprofundir en el seu contingut.

En un moment de gran complexitat com l'actual, desitjaríem que les reflexions i propostes del Congrés siguin útils per impulsar una Catalunya de progrés que volem oberta, europeista, socialment justa i que contempla un futur amb il·lusió i confiança per al nostre país: CATALUNYA.

Moltes gràcies per la seva atenció.